

El turisme de Ripoll al principi del segle xx

A partir del 1907, en diferents publicacions de l'època ja trobem indicis d'un cert moviment turístic a Ripoll, fins i tot es podria dir que, després de la indústria, començava a despuntar com una altra activitat econòmica. A més, la societat ripollesa del moment veia el fenomen del turisme com un fet rellevant, cosa que demostrava amb el seu comportament envers els turistes i l'activitat en si.

Tot i que el principal turisme que aquesta població tenia era el d'estiueig (famílies benestants de Barcelona que venien a passar els mesos d'estiu a Ripoll, fugint de les altes temperatures i la bullícia de la ciutat, i buscant un ambient més tranquil, fresc i rural), també destacava el turisme cultural pròpiament dit, és a dir, el turista o excursionista que venia a la vila expressament per visitar el monestir de Santa Maria, icona principal del poble, o l'Arxiu Museu Folklòric, que, des de la seva obertura, el 1929, esdevindria un nou atractiu local.

Això s'ha pogut demostrar gràcies a la realització d'un estudi que posa en relleu el fenomen turístic a Ripoll els primers anys del segle xx, concretament el període 1907-1936, a través de l'anàlisi de cinc setmanaris de Ripoll d'aquesta època, que permeten observar què passava en aquells moments a la societat de la vila i com vivia el turisme, limitat fins al 1936, moment de l'esclat de la Guerra Civil. A partir d'aquestes publicacions, es pot conèixer el comportament i les característiques dels turistes, la relació entre la població local (els ripollesos) i els estiuejants, i també verificar el paper que hi tenia el monestir de Santa Maria com a referència principal de la població, o l'existència d'altres elements d'atracció.

Així doncs, s'han analitzat cinc revistes, durant el període del 1907 al 1936, tot i que hi manquen alguns anys, a causa que les publicacions escollides van suspendre la seva activitat. Resumidament, s'ha treballat amb una mostra de 802 cites,

Janina Subirana i
Puig, màster en
turisme cultural,
Universitat de Girona

obtingudes d'un total de 867 consultes, procedents de cinc setmanaris: *El Puigmal, Ripoll, El Gall de Ripoll, El Ripollès* i *Altaveu*. D'aquest material se n'han extret les informacions referides al fenomen turístic a Ripoll i s'han classificat en diferents categories, segons el contingut. Gràcies a l'anàlisi posterior de les dades trobades, s'ha pogut conèixer com era el turisme a la vila al principi del xx.

A continuació es presenten els principals resultats obtinguts a través de les temàtiques més rellevants:

1. Entorn social, cultural i econòmic de la vila

Ripoll és un vila amb els orígens vinculats al comte Guifré el Pelós, qui fundà el monestir de Santa Maria de Ripoll i, segons la llegenda, donà origen a les quatre barres catalanes. El cenobi ripollès adquirí un important pes en la història de Catalunya, pel seu prestigi polític, religiós, econòmic i cultural i per això és habitual anomenar Ripoll com el bressol de Catalunya, ja que històricament és on va començar la dinastia nacional catalana.

Econòmicament parlant, els segles *xvi*, *xvii*, *xviii* i *xix*, van destacar per l'existència d'oficis relacionats amb el treball del ferro (fargaires, clavetaires, ferrers...), amb les armes de foc com l'element més rellevant.

El període en què ens centrem (1907-1936) és un moment marcat per la disminució agrària i l'augment de la indústria (Fuster, 2010). Aleshores Ripoll s'aprofitava de les aigües del Ter i del Freser, que va potenciar l'aparició de diverses fàbriques tèxtils i metal·lúrgiques, cosa que comportà un augment important de la població, transformacions econòmiques i l'arribada del ferrocarril.

La industrialització va suposar innovacions importants, que també van beneficiar el turisme de la població:

a) El 1880 el ferrocarril va arribar a Ripoll, la línia fou construïda per donar sortida fàcil al treball d'extracció de mineral de carbó de les mines d'Ogassa, població propera a Sant Joan de les Abadesses. Però no serà fins al període 1910-1924 quan es va construir el ferrocarril transpirinenc de Ripoll a la Tor de Querol. El tren era el transport utilitzat per l'arribada de forasters a Ripoll i a l'inrevés, pels ripollencs que havien d'anar a la ciutat, però també era la connexió amb França, amb el tram Ax-Puigcerdà, que possibilitava l'entrada d'estrangers pel nord de Catalunya.

b) La xarxa de carreteres es va anar polint el 1880 amb la construcció de la de Ripoll a la frontera francesa per Sant Joan de les Abadesses, Camprodon i Molló, i també es va finalitzar la de Ripoll a Puigcerdà i es va treballar en la carretera de Ripoll a Vallfogona. La millora de la xarxa ja estava pensada tant per als forasters de proximitat o per als estrangers que poguessin accedir per França, com per als habitants de la comarca.

c) Canvis en l'urbanisme i desenvolupament de la vila, es van potenciar diverses actuacions al poble per tal d'embellir-lo, modernitzar-lo i adequar-lo al moment que es vivia, amb millores als carrers; l'arranjament de les voreres o la inauguració de noves places; el manteniment dels passeigs, principalment el passeig Ragull, lloc més freqüentat durant l'estiu pels locals i pels estiuiejants gràcies a la frescor que proporcionaven els arbres que hi havia i per les nombroses activitats que s'hi

organitzaven, com les sardanes als vespres; arreglar façanes i edificis, en què va destacar la construcció o l'arranjament de nous habitatges per part dels estiuejants, com les cases modernistes, que encara avui són un atractiu turístic, en aquest cas la casa Alòs de la marquesa de Dou; condicionament i millora de les diferents fonts del municipi, llocs molt concorreguts pels estiuejants, per tractar-se d'indrets frescos i agradables, però també bonics.

Polir l'aspecte de la vila era un factor que ajudava a millorar les condicions dels vilatans, però també significava poder oferir una millor imatge als forasters, deixant a part els recursos turístics que ja tenia la vila per si mateixa. Ripoll no tan sols disposava del majestuós monestir per atraure visitants, sinó també dels seus paisatges, el bon tracte de la gent, el clima i l'entorn en general, factors clau per al foment del turisme.

També hi havia una preocupació per plantar nous arbres als passeigs i a la vora dels rius, l'organització per part dels veïns de festes de barri els estius i la inauguració de l'hotel Monestir a la població, per tant, es pot dir que hi havia la voluntat de fer de Ripoll una vila més turística, que satisfés les exigències dels forasters.

Segons Fuster (2010), l'inici del segle xx va ser un període amb unes transformacions importants que van afectar la vida quotidiana de les persones, com ara el canvi de les formes de vida tradicionals, sobretot a causa de la industrialització, i amb això hi hagué també una transformació en els costums i en la manera de vestir o el tipus de lleure. D'aquí va aparèixer la necessitat de preservar la cultura i les tradicions del moment, tasca impulsada pels folkloristes de Ripoll, que culminà el 1929 amb la creació de l'Arxiu Museu Folkloric de Ripoll.

2. Activitat turística

Turisme

La mateixa població local participava i s'implicava en la millora de l'activitat turística de la zona i per atraure més gent a la vila.

Com altres territoris de Catalunya, Ripoll crea la Societat Atracció de Forasters el 1916, ideada per aconseguir atraure visitants a través de la promoció i la propaganda.

Cal destacar també que, com ja s'ha mencionat, Ripoll tenia unes característiques que el feien atractiu per al turisme i posseïa un potencial turístic que verifica el fragment següent:

“Avui per avui, poques viles de Catalunya poden oferir un conjunt d'elements tan admirables, com Ripoll, per atraure els erudits, els estudiosos i els amants de l'art. Precisament el programa dels «Cursos de Vacances» ens ha fet adonar d'una pila de coses que tal volta no havíem aprofundit prou seriosament. Una demostració, per cert ben palesa, ja la tenim en l'immensa gentada que tots els anys visita el nostre Monestir, entre la qual, s'hi destaquen sempre, rellevants personalitats de la cultura en totes les seves modalitats. El prestigi històric de Ripoll, la seva situació geogràfica, l'importància cabdal de la biblioteca Lambert Mata, el material inèdit de l'Arxiu Etnogràfic, el gloriós i romànic monestir i el fet de trobar-se Ripoll tant a la vora dels arxius de Sant Joan, i de Vich, a més d'ésser un punt immillorable pels aficionats a

l'esport, són atractius més que suficients per atraure l'atenció de tota mena de rodamons. Per tant, seria convenient que l'Ajuntament cerqués la manera de propagar les belleses naturals, artístiques i històriques de Ripoll, per tal de reeixir l'idea que deixem tot justament apuntada." (Altaveu, 1932: núm. 27, p. 1).

Hotels

A Ripoll, tot i tenir un potencial turístic important i esdevenir una destinació turística, hi mancava hostalatge, una de les principals infraestructures que requereix el turisme. Són poques les referències trobades sobre l'allotjament, i es pot dir que a la vila de Ripoll solament hi apareix un hotel, l'Hotel Santa Maria.

L'estiueig i les vacances

El tipus de turisme més rellevant de la vila era el d'estiueig, la temàtica més trobada a les revistes: els estiuejants de Barcelona que hi anaven a passar tota la temporada d'estiu.

Es tractava d'un perfil de *turista* molt concret: metges, advocats, comtes, marquesos i altres personatges d'un nivell de prestigi important a l'època, que hi venien amb les seves famílies a gaudir de l'entorn ripollès:

"Ja toca a son terme la benhaurada temporada d'estiu, qu'atrau tots els anys a n'aquesta urbanisada y hermosa vila a bon nombre de distingides families, que venen a respirar els aires purs d'aquestes montanyes, regeneradores de forces físiques, extinguides en el penós y reduit viurer de les populoses urbs del pla." (El Puigmal, 1910: núm. 153, p. 1214).

Moltes eren les personalitats i famílies que venien a la població per passar-hi l'estiu, l'arribada i partida de les quals, era notícia a les revistes de Ripoll i ho publicaven com a successos d'actualitat. El fet de notificar-ho demostra l'estimació i agraïment dels locals vers els estiuejants i el bon tracte que aquests rebien.

Però, a part de venir sobretot a l'estiu, s'ha pogut comprovar que també arribaven *turistes* durant altres èpoques de l'any per passar-hi uns dies.

A banda de les famílies respectables que s'hi estaven els mesos de més calor, cada any es constituïa la *colònia escolar*, grups de nens/es o nois/es de Barcelona que venien a passar l'estiu a Ripoll, on feien diferents excursions i visites culturals per la vila i comarca. Cal dir que en honor seu, els mateixos veïns els organitzaven festes i els obsequiaven amb regals abans d'abandonar el poble, perquè tinguessin un bon record de la seva estada a la població.

Actes d'estiu

Com que hi predominava un turisme principalment estiueenc, s'aprofitava l'afluència de gent de fora i el bon temps per realitzar activitats per distreure al públic. Hi podem destacar les sardanes que cada estiu es tocaven als vespres al passeig Ragull:

"Dissabte a la nit començaren amb força concurrència les sardanes d'estiu, en el Passeig Ragull. Avui, a les nou de la nit, tindrà lloc la segona audició." (Ripoll, 1916: núm. 33, p. 3).

Durant l'estiu a Ripoll també era l'època de fer les festes dels barris, organitzades pels veïns, però a les quals també hi assistien els estiuejants.

A partir del 1932, cada estiu s'organitzaven a Ripoll els anomenats Cursos de Vacances, on estudiosos d'arreu podien participar, aprofitant l'oferta cultural de la vila.

Festivitats i esdeveniments

Durant la resta de l'any també se celebraven altres festes, en aquest cas dirigides més a la mateixa població, però en moltes ocasions també hi assistien o hi participaven forasters. La festivitat més destacada era la festa major de Sant Eudald, celebrada al maig, molt estimada

pels locals per ser la dedicada al seu patró. Era una gran festa durant la qual organitzaven nombroses activitats i també feia venir molta gent de fora.

La festa major de Sant Eudald, celebrada des de sempre el mes de maig, a partir del 1919 es va canviar la data al mes d'agost, per tal de traslladar-la a l'època on més gent concorria la vila i bàsicament per satisfer el turista, però sense tenir en compte la població local, que davant el desacord d'aquesta decisió, al cap de poques edicions, la va fer traslladar altra vegada al mes de maig.

També destaquen dues fires anuals: la Fira de Santa Teresa, celebrada el 15 d'octubre, en la qual es feien transaccions de bestiar; i la Fira de les Quaranta Hores, realitzada a la primavera, durant dos dies de quaresma i el diumenge de Passió, quan el Santíssim estava exposat durant 40 hores al monestir. En els dos casos, encara que es tractés de fires orientades a la població local i la comarca, també eren visitades per alguns forasters.

Excursionisme

Al segle xx van aparèixer també els automòbil clubs i el Centre Excursionista de Catalunya, que van esdevenir les primeres associacions a potenciar el turisme intern (Muntanyola, 1932). Va ser una etapa en la qual es va estendre el lleure, l'esport i l'excursionisme, que deixaven de ser unes activitats pròpies de l'elit i eren ja practicades per molta més gent. En el cas del Ripollès i de Ripoll, les excursions entorn a les muntanyes de la comarca eren freqüents, ja que es gaudia d'un entorn privilegiat, que permetia fer-hi excursions, activitat que la població ja potenciava.

Esports d'hivern

Una altra activitat destacable que va sorgir durant el segle xx és la pràctica dels esports d'hivern. Ripoll era una població pirinenca, però no disposava d'espais per a la pràctica d'esports d'hivern, sinó que calia anar fins a altres indrets de la comarca per tal de gaudir-ne, com ara Ribes de Freser, Camprodon o Núria, però per arribar-hi calia passar forçosament per la població de Ripoll. Això implicava que hi hagués algunes aturades a la vila i, per tant, visitants de pas.

Passeig Ragull (1912). Fotografia: Àngel Toldrà Viazo. (Col·lecció Agustí Dalmau i Font)

Visita a Ripoll

Després d'haver vist diferents tipus de turisme existents a la vila ripollesa, també podem parlar de l'existència de visitants, que no pernoctaven, però que venien durant un dia expressament per veure Ripoll. Així, els diferents motius de visita que s'han pogut trobar són: visitants de pas (es dirigien a altres pobles i paraven a Ripoll), visites curtes religioses, visites per motius polítics, visites d'entitats, visites a la vila per motius especials (per celebrar la primera comunió) i visites d'escolars.

Arxiu Museu

Un altre element per destacar i motiu de visita a Ripoll, era l'Arxiu Museu Folkloric de Ripoll, i que va esdevenir un nou atractiu de la població. Com a recurs cultural hi havia el monestir, que es considerava el node principal, però en segon terme hi podem trobar l'Arxiu Museu Folkloric, caracteritzat per ser el primer museu d'etnografia de Catalunya. Auspiciat per Tomàs Ragner i gràcies al seu esforç, va obtenir gran quantitat d'informació etnològica de la zona. Així, moltes de les persones que visitaven el monestir, seguidament anaven al museu, situat just al costat:

"Mercés als esforços de don Tomas Ragner, s'està formant l'Arxiu-Museu de Ripoll, que és l'únic museu etnogràfic i folklòric pireneic que té Catalunya, el qual ofereix a l'investigador una sèrie de temes de recerca sumament interessants." (*Altaveu*, 1932: núm. 26, p. 7).
"He pogut contemplar la maqueta de l'escenografia ben a pleret. Una carena de muntanyes verdejants al fons. El Pla, amb els seus pastors i els seus ramats. Marges i mates, i un lleu pendís que acaba amb una barraca, tota rústega... Un pastor — que després hem admirat en el tamany que serà, i completament acabat — fa la minestra al seu davant amb les escudelles i el barral al costat. A l'esquerra el cel i núvols que besen la muntanya: Una meravella! Un poema!" (*Altaveu*, 1932: núm. 40, p. 1).

"Aquest Arxiu-Museu, el primer establert a Catalunya, i ja rival dels establerts a Europa i causa de l'Aplec ací anunciat, és instal·lat en les golfes de la vetusta església de Sant Pere." (*Altaveu*, 1933: núm. 89, p. 2).

3. Turistes

Forasters

En el període estudiat, totes les persones procedents d'altres territoris no s'anomenaven encara turistes, sinó que el mot utilitzat per definir-los era el de *forasters*.

L'edifici de l'Arxiu Museu. Autor desconegut. (Fons: Museu Etnogràfic de Ripoll)

Interior de l'Arxiu Museu Folkloric. Fotografia Ideal. (Fons: Museu Etnogràfic de Ripoll)

Barcelonins

Si ens centrem bàsicament en el perfil del turista o del foraster que venia a Ripoll en el període 1907-1936, es pot dir que els barcelonins eren els principals consumidors dels atractius de la vila. Com ja s'ha comentat, es tractava de famílies distingides i respectables que en els mesos d'estiu fugien de Barcelona i canviaven la bullícia, l'agitació, la calor i els modernismes de la ciutat, per la tranquil·litat, la sensació de llibertat, les temperatures fresques i l'ambient muntanyenc de Ripoll i el Ripollès.

“A Barcelona sentim cad'any més, l'imperiosa necessitat d'anar a passar una tongada a fora; porque ab el neguit ab que's viuen las graus ciutats, quan arriba l'època de la calor en que moltes cosas 's paralisan, la gent vol respirar ayres purs, lliurantse de las xafagors enganxosas de la costa y veure cosas novas, per distreure l'atenció absorbida sempre per lo meteix. Independentment de això, hi ha las ganas d' aparentar; y son molts que creuen que 's guanya en consideració social, anants'en encara que no més sigui per vuit dias a fora.” (El Puigmal, 1908: núm. 11, p. 82).

4. El monestir

El monestir era important tant per als ripollesos com per als turistes, i rebia un gran nombre de visites, en tractar-se de la icona essencial de la població de Ripoll. El cenobi va ser fundat el 879, quan Guifré el Pelós va iniciar la repoblació del país, i el 888 es va consagrar el temple.

A part de les característiques arquitectòniques, en destaquen principalment els orígens i la història; era un edifici d'unes dimensions considerables, amb una important vida espiritual i una activitat cultural i artística de prestigi, que va arribar a tot Europa a través de la seva biblioteca, amb un gran nombre de llibres religiosos, literaris i científics, gràcies a l'impuls que Arnulf va donar a l'Scriptorium, espai destinat a la còpia i ornamentació de textos sagrats i científics, motiu pel qual molts altres monjos arribaven de territoris llunyans a Ripoll.

Un element d'especial rellevància que s'hi va afegir al segle XII és la portada escultòrica d'accés a la basílica, en forma d'arc de triomf, formada per set franges horitzontals i set arquivoltes que componen l'entrada.

Millores del monestir

Per diferents causes al llarg de la història, l'abadia va patir destrosses diverses vegades i es treballava per aconseguir que l'edifici estigués en perfecte estat. És per això que s'ha trobat molta informació referent a les millores que s'hi feien, com ara obres a l'edifici o la reparació d'espais.

Cal dir que per poder demostrar encara més l'estimació del monestir de Santa Maria, per tal d'obtenir més recursos per poder acabar de reconstruir-lo i mantenir-lo, es va crear una tómbola mitjançant la qual persones de Ripoll i fins i tot

Monestir de Santa Maria de Ripoll (1913-1918). Fototípia Thomas. (Col·lecció Agustí Dalmau i Font)

estiujejants feien donacions d'objectes per ser subhastats i així obtenir ingressos per a dita tasca:

“L’idea de celebrar una tòmbola per arbitrar fondos ab que continuar algunes obres de restauració y mellores a la basílica de Santa María, ha tingut molt bona acullida en nostra vila, com era d’esperar.” (*El Puigmal*, 1909: núm. 71, p. 563).

A l’interior del monestir es podien trobar diferents tombes, entre les quals destacava la del comte Guifré, que estava en unes condicions poc adequades, ja que segons els fragments localitzats a les revistes, les restes es trobaven dins d’una caixa de fusta. Això provocava moltes queixes, ja que els ripollesos i els visitants creien que el personatge com a tal es mereixia un sepulcre més digne, per ser el fundador del monestir i de la nissaga catalana.

D’altra banda, també és rellevant la tomba erigida a un personatge important en la història de l’edifici: el bisbe Morgades, artífex de la reconstrucció del monument. El sepulcre és format per una làpida de marbre blanc, situada a l’entrada mateix de la basílica. Les restes procedien de Barcelona i cal dir que el seu trasllat al monestir de Ripoll un cop finalitzades les obres de la tomba es va acollir amb una gran celebració per part de la vila.

Visites al cenobi

El monestir de Santa Maria era visitat per nombroses persones, que aprofitaven l’estada a Ripoll una temporada per anar a veure el monument, o d’altres que venien expressament per poder-lo contemplar en la seva màxima esplendor.

La portada afegida el segle XII era i és un dels elements més destacats del conjunt monàstic i que despertava més l’interès dels visitants per les seves característiques. La constitueixen principalment escenes històriques i al·legòriques inspirades en els llibres sagrats, és a dir, podríem dir que es tracta de la Bíblia en pedra:

“El dimars estigueren en aquesta vila Mossen Godayol, conservador del museu episcopal de Vich, y els Srs. Amatier y Adouard, de Barcelona, aquest últim reputat fotògraf, essent l’ objecte de llur vinguda treure diferents fotografias de la portada del Monastir donchs el Rent. Godayol, prou conegut pels seus treballs arqueològichs, intenta fer importants estudis sobre la mateixa.” (*El Puigmal*, 1908: núm. 18, p. 143).

Cal fer esment que totes les impressions vers el conjunt monàstic eren molt bones:

“Forasters.—Durant l’última quincena, han sigut moltes les diferents personalitats que han visitat nostre Reial Monestir, quedant tots ells admirats de les riques bel·leses que conté la superba Basílica Olivana.” (*El Ripollès III*, 1919: núm. 108, p. 4).

Es tractava sobretot de visitants de proximitat, encara que també hi arribaven estrangers. Aquesta cita demostra el ressò que tenia el monestir com a atractiu:

“Visitants del Monestir. Entre el gran nombre de turistes, i a més dels innombrables estrangers, francesos, anglesos, americans, italians, suïssos i holandesos, que darrerament han visitat l’històric Monestir de Santa Maria de Ripoll, cal remarcar els representants de les següents entitats culturals catalanes que també han tingut el gust de fer-ho ara de poc: Alumnes i professor Sr. A. Galí, de l’Acadèmia Monturiol;

socis de la Congregació Mariana d'Olot; senyor J. Baixes de l'Acadèmia Baixes i diversos associats de l'entitat cultural barcelonina «Unió d'Estudiants.» (Altaveu, 1933: núm. 72, p. 7).

A part de persones amb interessos purament artístics o arquitectònics, el monestir era un lloc molt visitat per persones religioses d'altres poblacions i de càrrecs importants dins de l'Església. Sobresurten les visites de la comunitat de Montserrat, estretament lligada al monestir, ja que Montserrat va ser fundat per l'abat Oliba amb monjos benedictins procedents de Ripoll.

D'altres, entitats, organitzacions o escoles, venien en grup a fer-hi una excursió. Les visites que rebia el monument quedaven recollides i publicades cada setmana, com a notícia, en les revistes publicades a la vila, i així quedaven reflectits tots els personatges, entitats, grups i excursionistes que l'havien visitat.

Fets entorn del monestir

El cenobi va viure un moment històric d'esplendor i des de llavors, gràcies també a la difusió generacional feta, s'ha convertit en un patrimoni cultural de rellevància cabdal en la història de Catalunya. Aleshores, el monestir de Ripoll ja era considerat el símbol de la nacionalitat catalana i Ripoll, el bressol de Catalunya. A més, el seu renom i prestigi arribava més enllà del país.

El monestir ja era el centre de tota l'activitat del poble, i per aquesta raó la convivència dels vilatans amb el monument s'havia de fer de forma responsable, tant per protegir-ne el llegat històric com l'aspecte.

Celebracions religioses

El monestir no tan sols era un monument per visitar i dedicat als forasters, sinó que també formava part de la vida dels habitants de Ripoll, i era on se celebraven misses i actes religiosos a l'interior.

Un dels esdeveniments que mereixia una celebració solemne era la data de la reconstrucció del monestir, o el record del dia de la seva destrucció.

“XXV.é Aniversari de la Restauració del Monestir.—Per a celebrar el XXV.é aniversari de la restauració de nostre insigne Monestir que s'escau el pròxim dia 2 de Juliol s'ha combinat el següent programa.” (El Ripollès III, 1918: núm. 59, p. 5).

“Del Centenari de la destrucció del Monestir de Santa Maria de Ripoll. Amb motiu d'escaure's enguany el primer Centenari de la destrucció de la Basílica de Santa Maria de Ripoll per les hosts vandàliques de 1835 causants de l'incendi del famós Scriptorium, hom diu que la Congregació de la Puríssima Sang vol demanar la col·laboració de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de

Interior del monestir (1904-1909). Samsot y Missé Hs. (Col·lecció Marià Morera i Casas)

Montserrat per a celebrar com a continuació de la memorable jornada de Poblet, unes importants festes commemoratives en nostra vila, amb solemnes actes d'homenatge i desgreuge a la venerable imatge del Sant Crist, preuada relíquia que pogué salvar-se d'aquella horrible crema. (Altaveu, 1935: núm. 180, p. 6).

Conclusions

S'ha pogut observar que la vila ja disposava d'una important activitat turística a l'inici del segle XX, bastant consolidada gràcies a l'important nombre de visites que rebia el monestir, però també per les nombroses famílies benestants que passaven la temporada estiuenca a Ripoll. A causa d'aquest moviment de forasters ja es començava a veure la necessitat de millorar la imatge del poble, arrançant-ne carrers, fonts i edificis per donar la benvinguda als turistes i fer-los l'estada més agradosa.

Cal dir que amb l'esclat de la Guerra Civil espanyola, el 1936, el turisme es va veure afectat de forma general i l'activitat va disminuir o va quedar estancada. Tot i així, no s'ha pogut constatar quines conseqüències va tenir sobre la població de Ripoll, ja que durant aquests anys moltes de les revistes es van deixar de publicar. Això porta a interpretar que la guerra sí que va causar efectes sobre el turisme a la vila, però en cap cas no disposem de cites com a exemple que ho demostrin.

Així, segons els fragments de notícia que s'han pogut identificar, les característiques del turista d'aleshores solia ser un estiuejant, de classe alta i amb professions rellevants, com metge o advocat, alguns fins i tot amb distincions com ara comte o marquès. Majoritàriament eren famílies benestants que provenien de la ciutat de Barcelona i arribaven a Ripoll per passar tota la temporada d'estiu a la vila i fugir de la bullícia de la ciutat i poder gaudir de la tranquil·litat, de les temperatures suaus, de l'entorn natural i del tracte de la gent de la població. També s'han trobat altres tipus de turistes, com persones interessades en la cultura i la història del poble. Pel que fa a la relació entre la població local i els forasters, era realment bona. Així, es pot afirmar que a la vila el turisme es veia de forma positiva.

Quant al monestir, era la referència principal del poble i rebia nombroses visites, tant d'estiuejants com d'excursionistes i fins i tot estrangers, per la majestuositat artística, pel lligam històric amb Catalunya i per la portalada. A part, Ripoll també sobresortia per altres atractius que el van destacar com a destinació turística, com les muntanyes, les belles fonts on els estiuejants passaven hores durant els dies calorosos, les festivitats d'origen popular i a més l'existència de l'Arxiu Museu Folkloric, que des de la seva inauguració rebia nombroses visites, després d'anar al monestir.

BIBLIOGRAFIA

FUSTER, J. (coord.) (2010) *Història de Catalunya*, II. Barcelona: Universitat Oberta de Catalunya (UOC).
MUNTANYOLA, A. (1932) *Organització turística de Catalunya*. Barcelona: Arts Gràfiques l'Estampa.

Podeu consultar l'estudi complet a SUBIRANA, J. (2012) «Anàlisi del fenomen turístic a Ripoll durant el període 1907-1936, a través de revistes històriques de la vila». Girona: Universitat de Girona.